Europees Parlement
2024-2029

Commissie buitenlandse zaken

2025/2164(INI)

10.9.2025

ONTWERPVERSLAG

over de uitvoering van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid – jaarverslag 2025
(2025/2164(INI))

Commissie buitenlandse zaken

Rapporteur: David McAllister

INHOUD

Blz.

ONTWERPRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT 3

TOELICHTING 9

ONTWERPRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT

over de uitvoering van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid – jaarverslag 2025

(2025/2164(INI))

Het Europees Parlement,

– gezien het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU), en met name de artikelen 14, 16, 21, 24, 36 en 41,

– gezien het verslag van 25 juni 2025 van de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid getiteld “Common Foreign and Security Policy Report – Our priorities in 2025”,

– gezien artikel 55 van zijn Reglement,

– gezien het verslag van de Commissie buitenlandse zaken (A10-0000/2025),

A. overwegende dat de belangrijkste doelstellingen van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid (GBVB) van de EU onder meer bestaan uit het handhaven van de vrede, het versterken van de internationale veiligheid en het bevorderen van internationale samenwerking, alsmede het stimuleren van democratie, de rechtsstaat en de eerbiediging van de mensenrechten;

B. overwegende dat bepaalde historische en opkomende mogendheden complex gedrag vertonen, variërend van nauwe samenwerking tot sectorale confrontatie; overwegende dat de EU in het huidige geopolitieke klimaat in sommige gevallen geen andere keuze heeft dan voor op transacties gebaseerde overeenkomsten te kiezen;

.

1. deelt de bezorgdheid die wordt geuit in het verslag van de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid (VV/HV) en is verontrust over het snelle tempo van geopolitieke veranderingen als gevolg van de assertieve militaire, politieke en economische druk van autoritaire machten; stelt met bezorgdheid vast dat het internationale systeem meer multipolair en minder multilateraal is, waarbij concurrentie samenwerking en handel vervangt en waar investeringen, informatie en migratiestromen steeds meer als wapen worden ingezet; waarschuwt dat een dergelijke versnippering onze strategische belangen, veiligheid, welvaart en eenheid bedreigt en de mobilisatie van onze regionale en mondiale partnerschappen en allianties vereist;

2. verzoekt de VV/HV in dit verband een toekomstgericht GBVB te ontwikkelen dat de in de volgende paragrafen beschreven doelstellingen nastreeft;

Vormgeven aan de door ons verdedigde op regels gebaseerde internationale orde

3. herinnert eraan dat de op regels gebaseerde internationale orde de soevereiniteit en integriteit van staten waarborgt, vreedzame geschillenbeslechting mogelijk maakt en

ervoor zorgt dat macht door recht en niet door geweld wordt bepaald; is verontrust over het feit dat de op regels gebaseerde internationale orde onder ongekende druk staat als gevolg van interne erosie en externe aanvallen; waarschuwt dat de afbraak ervan wereldwijd leidt tot instabiliteit en conflicten, waardoor onze eigen veiligheid en welvaart worden ondermijnd;

4. benadrukt dat de illegale en ongerechtvaardigde agressieoorlog van Rusland tegen Oekraïne een sinds de Tweede Wereldoorlog niet meer voorgekomen aanval op de Europese vredesorde vormt; herinnert eraan dat de Russische agressie op een fiasco moet uitlopen om zo duidelijk te maken dat geweld niet prevaleert boven het recht, en om andere landen ervan te weerhouden met militaire middelen grenzen te willen betwisten; eist daarom een onmiddellijk en onvoorwaardelijk staakt-het-vuren, de terugtrekking van Rusland uit Oekraïne en de terugkeer van alle kinderen die door Rusland illegaal zijn ontvoerd;

5. benadrukt dat elk vredesakkoord robuuste veiligheidsgaranties voor Oekraïne moet bevatten, moet worden onderhandeld door de gekozen leiders van het land en de steun van de bevolking moet hebben; waarschuwt voor de bedrieglijke voorstellen van Rusland die gericht zijn op het verlengen van de oorlog, en waarschuwt dat elke door Rusland opgelegde regeling of elke beloning voor zijn agressie de Europese veiligheid ernstig in gevaar zou brengen;

6. dringt er bij de Commissie op aan internationale justitiemechanismen actief te ondersteunen en ervoor te zorgen dat verantwoording wordt afgelegd voor oorlogsmisdaden en -misdrijven; dringt er bij de Commissie op aan wetgeving voor te stellen om de bevroren Russische buitenlandse activa te gebruiken voor de wederopbouw van Oekraïne;

7. benadrukt dat de Russische agressie het oostelijk nabuurschap van de EU destabiliseert en tot overloopeffecten leidt in de Westelijke Balkan;

8. wijst er nogmaals op dat de EU en al haar lidstaten het goede voorbeeld moeten geven bij de handhaving van soevereiniteit en het internationaal recht; benadrukt dat haar geloofwaardigheid en haar vermogen om haar burgers en vitale belangen te beschermen afhangen van haar toewijding aan haar grondbeginselen, zoals democratie, de rechtsstaat en menselijke waardigheid;

9. spreekt zijn diepe bezorgdheid uit over de huidige stand van zaken met betrekking tot de humanitaire normen en de miskenning van de bescherming van burgers op grond van het internationaal recht in het kader van de aanhoudende conflicten in het Midden-Oosten; bevestigt nogmaals de gehechtheid van de EU aan het bestaan en de veiligheid van de staat Israël en onderstreept zijn recht om zichzelf te verdedigen met volledige inachtneming van het internationaal recht; dringt aan op het nastreven van een geloofwaardig politiek proces dat gericht is op het bereiken van een tweestatenoplossing op basis van de grenzen van 1967 en met Jeruzalem als gedeelde hoofdstad;

10. bevestigt de sleutelrol van multilaterale organisaties en regionale fora als onmisbare platforms voor conflictoplossing en mondiaal bestuur; waarschuwt dat “mini-laterale” formules het risico met zich meebrengen dat mondiale normen steeds verder versnipperd raken, en dat de EU daarom een evenwicht moet vinden tussen een brede en inclusieve opvatting van multilateralisme en nauwe samenwerking met gelijkgestemde

partners; verzoekt de Commissie en de VV/HV het voortouw te nemen bij multilaterale initiatieven, die stevig verankerd zijn in mondiale regels, om de veiligheid en welvaart van Europa te waarborgen;

11. verzoekt de VV/HV om, in nauwe samenwerking met de lidstaten, een effectief en krachtig democratisch discours te bevorderen om autocratische druk tegen te gaan; moedigt meer investeringen aan in strategische communicatie en de strijd tegen buitenlandse inmenging en informatiemanipulatie;

12. moedigt jaarlijkse strategische evaluaties aan van bedreigingen voor de op regels gebaseerde internationale orde, gecoördineerd door de Europese Dienst voor extern optreden (EDEO) en gevolgd door actieve maatregelen om verdere uitholling van multilaterale normen te voorkomen;

Bevordering van samenwerking op basis van door ons gedeelde belangen

13. bevestigt nogmaals dat het externe optreden van de EU een geloofwaardige, op waarden gebaseerde betrokkenheid vereist; benadrukt echter dat het niet volstaat om uitsluitend op normatieve macht te vertrouwen; moedigt een meer assertieve benadering van de strategische doelstellingen van de EU aan, waarbij gebruik wordt gemaakt van partnerschappen en allianties op basis van gedeelde belangen;

14. moedigt de VV/HV aan om beleid op maat te ontwikkelen dat tegemoetkomt aan de verwachtingen van de lidstaten en partnerlanden, en om politieke afspraken snel uit te voeren, zodat de EU zich kan profileren als een betrouwbare strategische partner;

15. benadrukt dat een solide trans-Atlantisch partnerschap met de Verenigde Staten en Canada binnen de NAVO nog steeds onontbeerlijk is en de kern vormt van onze Europese veiligheidsarchitectuur; herinnert eraan dat, om een sterke trans-Atlantische partner te zijn, de EU zelf sterker en weerbaarder moet worden, met name wat betreft haar eigen defensie en veiligheid; erkent dat de Verenigde Staten nu een meer transactionele benadering volgen met betrekking tot multilateralisme en Europese veiligheid; onderstreept in dit verband dat de EU en haar lidstaten dringend strategische autonomie moeten nastreven en moeten investeren in geloofwaardige en toereikende defensievermogens; is ingenomen met de intensievere samenwerking met Canada en andere gelijkgestemde partners om gedeelde democratische waarden en mondiale stabiliteit te waarborgen;

16. prijst het sterke en constructieve partnerschap met het Verenigd Koninkrijk; is ingenomen met de gezamenlijke verklaring van de leiders van het VK en de EU van 19 mei 2025 na afloop van de top tussen het VK en de EU van 2025, waarin een gestructureerde dialoog over het buitenlands en veiligheidsbeleid wordt geschetst; dringt aan op een snelle uitvoering hiervan;

17. prijst de nauwe banden met West-Europese landen die geen lid zijn van de EU en hun intensieve samenwerking op het gebied van het externe optreden van de EU;

18. benadrukt het strategische belang van de Westelijke Balkan en steunt een geloofwaardige politieke en veiligheidssamenwerking in het kader van hun op verdiensten gebaseerde traject naar integratie in de EU; benadrukt dat de toekomst van de Westelijke Balkan, Oekraïne en Moldavië binnen de EU ligt;

19. onderstreept dat de strategische rol van Turkije als NAVO-lid en zijn samenwerking met de EU van cruciaal belang zijn voor de Europese stabiliteit en veiligheid; spreekt zijn ernstige bezorgdheid uit over de afkalving van de democratie in Turkije; dringt aan op de onmiddellijke vrijlating van oppositieleider Ekrem İmamoğlu;

20. benadrukt het strategische belang van de zuidelijke Kaukasus; veroordeelt de autoritaire neigingen van de Georgische regering; roept Georgië op om weer te kiezen voor toenadering tot de EU; steunt het vredesakkoord van augustus 2025 tussen Armenië en Azerbeidzjan;

21. benadrukt dat de politieke en economische aanwezigheid van de EU in Centraal-Azië dringend moet worden vergroot;

22. benadrukt dat de samenwerking van de EU met de Golfstaten op het gebied van migratie, digitale transformatie, veiligheid en de groene transitie moet worden versterkt en verdiept;

23. herhaalt dat een vreedzame, stabiele en op regels gebaseerde Indo-Pacifische regio van cruciaal belang is voor Europa; spoort aan tot nauwere GBVB-banden met gelijkgestemde partners, met name Australië, Nieuw-Zeeland, Zuid-Korea en Japan;

24. is van mening dat de versnelde militarisering van China en zijn militaire en politieke partnerschappen met Rusland en Noord-Korea een belangrijke geopolitieke uitdaging voor de 21e eeuw vormen; onderstreept dat de EU een multidimensionale strategie moet vaststellen waarin principiële diplomatie die gericht is op de handhaving van het internationaal recht wordt gecombineerd met economische betrokkenheid die onze belangen beschermt;

25. merkt op dat geopolitieke uitdagingen de gemeenschappelijke belangen van de EU en India hebben versterkt; steunt een top tussen de EU en India om een nieuwe strategische agenda te lanceren;

26. dringt er bij de VV/HV en de lidstaten op aan zich te richten op de ontwikkeling van sterkere bilaterale partnerschappen met gelijkgestemde Afrikaanse landen op basis van het “meer voor meer”-beginsel, met inachtneming van de universele waarden van mensenrechten en democratie; betreurt de afkalving van de democratie in een aantal Afrikaanse landen;

27. benadrukt dat de EU nauwer moet samenwerken met gelijkgestemde landen in Latijns-Amerika en het Caribisch gebied;

28. onderstreept het toegenomen geostrategische belang van het noordpoolgebied en wijst nogmaals op de noodzaak van een samenhangend en actueel EU-beleid inzake het noordpoolgebied;

29. verzoekt de Commissie en de EDEO de gestructureerde samenwerking met regionale organisaties — waaronder de Associatie van Zuidoost-Aziatische staten, de Afrikaanse Unie, de Gemeenschap van Latijns-Amerikaanse en Caribische staten en de Samenwerkingsraad van de Golf — te intensiveren om inclusieve regionale veiligheidsstructuren te ontwikkelen en multilaterale beleidsreacties te coördineren;

Niet-onderhandelbare standpunten vaststellen die wij als onschendbaar beschouwen

30. herhaalt dat het externe optreden van de EU onherroepelijk gebonden is aan de waarden en beginselen die zijn verankerd in artikel 2, artikel 3 lid 5, en artikel 21 VEU;

31. herinnert eraan dat de geloofwaardigheid van de EU afhangt van haar vermogen om doortastend op te treden bij de bescherming van haar burgers en haar belangen; benadrukt dat de drempel voor doortastend optreden consequent moet worden gecommuniceerd en ondubbelzinnige reacties op ernstige schendingen van de mensenrechten moet omvatten; steunt de uitbreiding van de door de Amerikaanse Magnitsky Act geïnspireerde EU-sanctieregeling voor de mensenrechten, zodat die ook betrekking heeft op systemische onderdrukking en corruptie;

32. moedigt nauwere coördinatie met de G7 en andere democratische partners aan om de respons op schendingen van mondiale normen op elkaar af te stemmen;

33. dringt erop aan meer aandacht te besteden aan de vervolging van religieuze minderheden, waaronder christenen; dringt erop aan dat de bescherming van de godsdienstvrijheid wordt geïntegreerd in het externe optreden van de EU;

34. verzoekt de EDEO en de Commissie benchmarks vast te stellen om het effect van EU-sancties te beoordelen en het Europees Parlement hierover regelmatig op de hoogte te houden;

De impact van het externe optreden van de EU vergroten

35. betreurt het dat de mondiale zichtbaarheid en politieke invloed van de EU vaak achterblijven bij haar financiële en diplomatieke voetafdruk;

36. verzoekt de VV/HV een coherente, strategische communicatiestrategie voor te stellen die de voordelen van het externe optreden van de EU benadrukt en de doelstellingen van de EU ondersteunt; moedigt de EDEO aan de politieke aanwezigheid van de EU in onze partnerlanden te versterken en ons externe optreden toegankelijker te maken voor het publiek in die landen;

37. dringt aan op meer convergentie tussen de diplomatieke diensten van de EU en de lidstaten om de synergie tussen nationale profilering en EU-communicatie te verbeteren, in overeenstemming met de “Team Europa”-aanpak;

38. onderstreept dat budgettaire beperkingen een grote belemmering vormen voor het vergroten van de zichtbaarheid en de impact van het externe optreden van de EU; verzoekt de Commissie en de EDEO om een echte prioritering door te voeren, teneinde vast te stellen waar het externe optreden van de EU het grootste politieke en strategische rendement kan opleveren;

39. wijst op het strategische potentieel van het Global Gateway-initiatief om de aanwezigheid en zichtbaarheid van de EU wereldwijd te vergroten; is verheugd dat de Commissie prioriteit heeft gegeven aan de uitvoering van de Global Gateway-projecten;

40. herinnert eraan dat het Europees Parlement een specifieke rol te vervullen heeft bij het vergroten van de zichtbaarheid en de impact van het externe optreden van de EU, en daarmee een aanvullende bijdrage kan leveren aan de inspanningen van de diplomatieke diensten van de EU en de lidstaten;

41. herinnert eraan dat de uitoefening van de begrotingsfunctie van het Europees Parlement onlosmakelijk verbonden is met zijn functie op het gebied van democratische controle en raadpleging;

42. is van mening dat er behoefte is aan strenger parlementair toezicht op het externe optreden van de EU, met inbegrip van regelmatige toegang tot vertrouwelijke informatie en gestructureerde dialogen;

43. onderstreept dat elke kwestie die hierboven aan de orde is gesteld een passende schriftelijke reactie van de VV/HV vereist;

°

° °

44. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Europese Raad, de Raad, de Commissie, de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid en de regeringen en parlementen van de lidstaten.

TOELICHTING

Elk jaar stelt de Commissie buitenlandse zaken een resolutie op over de uitvoering van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid, als respons op het aan het Europees Parlement gepresenteerde verslag van de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid. Deze resolutie omvat een evaluatie van de vooruitgang en uitdagingen van het GBVB en vormt een centraal onderdeel van de bijdrage van het Europees Parlement aan de vormgeving van het externe optreden van de EU. Dit is met name van belang in het licht van de versterkte controlebevoegdheden die het Verdrag van Lissabon aan het Europees Parlement toekent.

Dit verslag gaat nader in op de belangrijkste strategische prioriteiten die richting geven aan de toekomstige koers van het GBVB en biedt duidelijke richtsnoeren voor de uitvoerende macht van de EU. De nadruk ligt op een toekomstgerichte visie aan de hand van verschillende kernbeginselen die volgens het Parlement ten grondslag moeten liggen aan het GBVB:

a. vormgeven aan de op regels gebaseerde internationale orde die wij verdedigen;

b. bevorderen van samenwerking op basis van belangen die wij delen

c. niet-onderhandelbare standpunten vaststellen die wij als onschendbaar beschouwen

d. de impact van het externe optreden van de EU vergroten

In het verslag wordt nader ingegaan op elk van deze prioriteiten.